

10 MEI 1923

TO ENJOY YOUR "LISTNING-IN", YOU MUST SMOKE
PERFECT CIGARETTES
ABDULLA & Co., Ltd.
173 NEW-BOND ST. LONDON. W.1.
MAKE THESE PERFECT CIGARETTES.
TURKISH-VIRGINIAN-EGYPTIAN.

No 11

N-S-F
Draadloze Telefonie

Speciale telefoon en luidsprekende telefoon-aanbieding der Nederlandsche Seintoestellen Fabriek Hilversum.

Hoofdteléfono

- 2 X 2000 ohm forsch model . . . f 10.—
- 2 X 1500 ohm veder gewicht . . . 11.—
- 2 X 2000 ohm elegante uitvoering „ 14.50

De geluidsterkten met deze telefoons te behalen zijn gelijk aan die van de leidende telefoonmerken. Luidsprekende telefoons.

Het is niet gemakkelĳk een luidsprekende telefoon uit voorraad geleverd te krijgen!

Aarzelt niet te lang er eene bij de N. S. F. te betrekken.

- De „Claritone Baby” is een juweeltje onder de kleine londspeakers prijs „ 42.50
- Claritone „Big Ben” prijs „ 80.—
- Geuilard le Las, de Fransche londspreker die de Magnavox evenaart prijsa „ 90.—

Binnen kort de Magnavox onder leiders berek! De N. S. F. is er in gestaagd voor Nederland een sensationeele prijsdaling te bewerken door sedurde afname!

Voor den handel zeer aantrekkelĳke condities.

Adres voor Nederland: „Radio-Holland”, Tandjong Priok.
Adres voor Den Haag: „de N. S. F.” 2de Emmastr. 268, Tel. B. 233.

HILVERSUM

TELEF: N^o
-1821-

-HOLLAND-

TEL: ADR
-SIGNAL-

N. V. NED. „RADIO-INDUSTRIE”.
BEUKSTRAAT 10 -- HAAG -- TEL. M. 3080

GEEFT
Radio-Concerten
met haar eigen station
P. C. G. G.
voor geheel Europa.

(Auteursrechten voor ontvangst en weergave in het publiek voorbehouden!)

LEVERT
Ontvangtoestellen

hiervoor, alsook voor Pers- en Beursberichten; en **Radio-Concerten** van den Eiffeltoren, London, Birmingham, Manchester, Levallois, Praag, New-York.

Onze complete serie van moderne Ontvangers met uitwisselbare **CORONA**-spoelen:

- type **DEKA**, (1 Det.) f 100.—
- type **DEKA EXTRA**, 1 D.T.; 1 H.F. . . 160.—
- type **DEKA DE LUXE**, 1 D.T.; 1 H.F.;
1 L.F. „ 500.—
- type **DEKA SUPERIEUR**, 1 D.T.;
2 H.F.; 2 L.F. „ 850.—
- type **L.F.B.** (L.F. versterker 400 voudig) „ 150.—
- Corona**-spoelen à f 5.—, per serie . . „ 60.—

Bij type **Deka de Luxe** is 1 serie, bij type **Deka Superieur** 1 dubbele serie van 12 **Corona**'s inbegrepen.

Onze **9**-jarige reputatie is uwe garantie!

Firma W. BOOSMAN

Instrumentmakers der Kon. Ned. Marine,

Warmoesstraat 97 Amsterdam

Telef. 9103 N.

Levering van complete

ONTVANGTOESTELLEN

voor Radio telefonie en telegrafie.

Alle onderdeelen voor het zelf vervaardigen
van dergelijke toestellen.

Radio Inrichting Firma Ch. Velthuisen

Oude Molstraat No. 18 's-Gravenhage.

Tel. H. 2412.

Radiofoon P. C. K. K.

Kantoren en Magazijnen

Juffrouw Idastraat 5. Postrek. 28376.

Depot der Varta Accumulatoren Fabrik Berlin.

Agent der S. G. Brown Ltd. te Londen.

Vertegenwoordiger der Hart & Hegeman Mfg. Co. U. S. A

Uit voorraad leverbaar

alle PHILIPS-ONTVANGLAMPEN

laagvacuum en hoogvacuum

f 7.50.

TELEFUNKEN

Ontvang- en Versterkerlamp

RE 11

Groote levensduur.

SIEMENS & HALSKE A.G.

FILIALE 's-GRAVENHAGE.

AFDEELING TELEFUNKEN.

SOCIÉTÉ FRANÇAISE RADIOÉLECTRIQUE

LANGE POTEN 15^a, DEN HAAG.

Nieuwe types amateurtoestellen

Gecombineerde ontvanger-versterkers

Versterkers met hoogfrequentie-,
detectie- en laagfrequentie-elementen

in elke gewenschte combinatie

Fransche lampen.

HET IDEALE LAADSTATION !

voor den amateur die geregeld slechts een enkele
accu heeft te laden, is onze

KLEINE ROTEERENDE GELIJKRICHTER

Type A voor het laden van 4 Volts accu's, geheel compleet f 55.—

Type B voor het laden van 6 Volts accu's, geheel compleet f 65.—

(Met beide typen kunnen tevens kleine hoogsp. accu's, parallel geschakeld, worden geladen).

AFBEELDING MET BESCHRIJVING OP AANVRAGE.

Voor het laden van meerdere groote accu's gelijktijdig in serie leveren wij onze alom bekende
Mechanische- en Electrolytische Gelijkrichers. — Vraagt voor Ontvangapparaten, Variabele
Condensatoren, Telefoons, Accu's en Meetinstrumenten tevens onze brochure RA.

CEB - DEN HAAG - LAAN VAN MEERDERVOORT 30 - TEL. M. 5277.

RADIO-EXPRES

DIT BLAD VERSCHIJNT IEDEREN DONDERDAG.

De abonnementsprijs bedraagt, bij vooruitbetaling, f 2.— per halfjaar voor het binnenland en f 3.— voor het buitenland. Voor leden der Nederlandsche Vereeniging voor Radio Telegrafie is de abonnementsprijs per halfjaar f 0.75 voor het binnenland en f 1.75 voor het buitenland, eveneens bij vooruitbetaling te voldoen.

Uitgave van N. VEENSTRA, Laan van Meerdervoort 30, den Haag, Tel. Marnix 2112

De verbinding Nederland—Indië.

Het telegram van den Gouverneur-Generaal in Ned. Indië aan H. M. de Koningin is Zaterdag *niet* draadloos overgekomen.

Schuld daarvan is het door de Indische autoriteiten gekozen ongunstige uur, waarover we in ons vorig nummer al iets zeiden en bovendien is daarvan schuld de opzet om voor de overbrenging per sé den boogzender te willen gebruiken, die hier minder goed wordt gehoord dan de machine-zender. Toen men Zaterdag eindelijk op de machine overging, was de voor correspondentie bruikbare tijd heelemaal voorbij.

Zondag-avond 7 uur was echter de ontvangst van den machinezender uitstekend, maar daarvan werd geen gebruik gemaakt door Indië om het telegram aan de Koningin te herhalen. Men ging alweder proeven doen met den boogzender, die wederom te Sambeek niet te nemen was; hij was wel zwak, met schoonen toon even hoorbaar. Te 9.45, toen weer op machine werd overgegaan, was deze direct weer neembaar, maar het telegram aan H. M. werd ook toen niet herhaald.

Uit de proefcorrespondentie der laatste weken staat vast, dat als wederzijds met machine wordt gewerkt, vele uren per etmaal correspondentie mogelijk is. Ook het telegram aan Ir. van Sandick was daarvan een bewijs.

Wat het minder goede resultaat met den booglampzender in Indië betreft, moet in rekening worden genomen, dat door bliksemschade te Malabar ongeveer $\frac{1}{5}$ van de energie-straling minder wordt verkregen dan normaal. Indië verleent thans echter blijkbaar niet de noodige medewerking om van de aanwezige middelen het goede gebruik te maken om de verbinding zoo goed mogelijk te doen loopen.

Wij willen hierbij de opmerking plaatsen, dat in den opzet der verbinding steeds is voorzien, dat deze niet gedurende het geheele etmaal

zou bestaan. In de nota van den hoofdingenieur-directeur der Telegrafie, den heer Colette, die indertijd bij de Regeering den doorslag gaf om het plan voor de verbinding door te zetten, was dit duidelijk neergelegd.

Een feit is, dat door de sterkere luchtstoringen in Indië de ontvangst uit Nederland aldaar slechts gedurende een kleiner aantal uren mogelijk is dan de ontvangst uit Indië hier. Dat geeft echter toch geen gelegenheid om Indië langer te laten

De praktische handgrepen bij inductieve ontvangst van telefonie.

Zoodra volgens de aanwijzingen in de twee voorafgaande artikelen de draaggolf van een telefoniestation is opgespoord en de juiste antenne-afstemming met genereerenden ontvanger gevonden, zal het niet moeilijk meer vallen, de telefonie zelf ook goed te voorschijn te brengen.

De toepassing der volgende handgrepen voert dan wel het snelst tot het gewenschte resultaat.

Terwijl de primaire spoel nog zoo los mogelijk gekoppeld staat (onder bijna 90° met de secundaire), wordt de terugkoppeling verzwakt, dus de terugkoppelspoel iets verder van de secundaire gebracht, zóó, dat de lamp nog juist *blijft* genereren, (zie daarover R. E. No. 3). Als dan de primaire dichter bij de secundaire wordt gebracht, dus de antenne-koppeling sterker gemaakt, moet de lamp bij een bepaalde vastere koppeling ophouden met genereren. De antenne onttrekt dan n.l. zooveel energie aan den secundairen kring, dat de zwakke terugkoppeling het genereren niet aan den gang kan houden. Dit is een proef, waardoor men tevens nog eens controleert of de antenne-afstemming werkelijk de juiste was.

Bij ontvangst van een sterk doorkomend telefoniestation zal men na deze operatie al dadelijk het telefoneren zuiver hooren, ofschoon nog niet op volle sterkte. Bij ontvangst van zwakke telefonie zal daarentegen vermoedelijk alle geluid nu verdwijnen.

Men doet dan het best, de terugkoppeling zóó te regelen, dat de lamp afslaat bij een antenne-koppeling van ongeveer 40 graden. Daarna laat men antenne-afstemming en antenne-koppeling verder onveranderd. De geheele verdere regeling geschiedt enkel met secundairen condensator en terugkoppeling.

De sec. condensator wordt, terwijl de lamp eerst nog juist genereert, zóó gedraaid, dat de *interferentie-*

HOE DE LEZERS OVER RADIO-EXPRES DENKEN.

„Het nuttige en onmisbare van dit blad is de reden, dat ik u tevens drie nieuwe abonné kan aanbrengeu.“

E. DONKERS

Rotterdam.

seinen, omdat Nederland in dien tijd geen ontvangbericht kan geven.

In een dezer dagen verschenen dagbladartikel is beweerd, dat het Nederlandsche station dubbel zoo veel zou hebben gekost als geraamd was. Ons werd bij informatie meegedeeld, dat men hier te lande integendeel *beneden de raming* is gebleven.

Zeker is, dat de verbinding, zooals die thans is, aan redelijke verwachtingen kan voldoen, wanneer de diensten in beide landen daartoe ten volle medewerken.

Muzikale Omroep.

Uit te zenden met den zender van P. C. G. G., den Haag.
Golflengte 1070 meter.

PROGRAMMA VOOR DONDERDAG 17 MEI 1923.

Aanvang 9 uur n.m.

(Nadruk zonder bronvermelding verboden).

Mejuffrouw ROSINE DE COCQ, piano.

Mejuffrouw CORRIO VAN BATENBURG, cello.

1. Cantabile	César Cui.
2. La Plainte	Rosine de Cocq.
3. Gavotte	D. Popper.
4. Larghette	Rosine de Cocq.
5. Romance	Gottfried Mann.
6. Scherzo	Daniël v. Goens.

toon der draaggolf in haar laagste punt komt en verzwakt tevens de terugkoppeling tot op den rand van genereeren.

Gewoonlijk kost dit eenig zoeken. Nadering der terugkoppelspoel tot de secundaire geeft toch evenals verwijdering een kleine verstemming. Men moet daarom als de terugkoppeling *losser* wordt gemaakt, tegelijk den sec. condensator een heel klein weinig *groter* draaien en als de terugkoppeling weer *vaster* wordt gemaakt, den sec. cond. *kleiner* draaien. Het best is, zich erin te oefenen, dit gelijktijdig uit te voeren.

Hierbij moet dan ten slotte de telefonie bij juist niet meer genereerende (of juist nog niet genereerende) lamp zuiver doorkomen.

Die laatste regelingen worden zeer vergemakkelijkt, wanneer men aan den secundairen condensator een knop heeft voor fijnregeling of wel een afzonderlijken, heel kleinen draai-condensator van slechts enkele platen voor fijnregeling parallel heeft geschakeld met den gewonen draai-condensator.

Hoort men de telefonie zuiver met niet-genererende lamp, dan kan men de secundaire afstemming nog een laatste fijnregeling geven en als allerlaatsten toets de antennekoppeling nog iets *losser* maken, waarmee men nog *dichter* nadert tot den rand van genereeren en dus een laatste ver-

sterking bereikt.

De te volgen methode is hier volledig aangegeven. Maar er zijn nog wel eenige bijverschijnselen, waarop wij terugkomen.

C.

Teleurgestelden.

Onder de nieuwe amateurs komen die helaas voor.

Waar menige schooljongen met een heel primitief toestel dikwijls resultaten krijgt die uit technisch oogpunt prachtig mogen heeten, daar *meent* men, dat ieder, die er maar een beetje geld voor over heeft, natuurlijk direct het volmaakte zal bereiken.

En dat is nu absoluut niet waar. Draadloos amateurs is geen kwestie van geld. Gelukkig niet! zouden we willen zeggen. Het is een zaak van kennis en handigheid.

Maar bovendien komen er thans mensen, die verwachtingen hebben van een telefonie-ontvangstoestel, waaraan de draadlooze absoluut nog niet kan voldoen. We schreven daarover een vorig maal onder het opschrift: Waar de techniek te kort schiet.

Ook in Nederland is die categorie der teleurgestelden al aan het opkomen.

Als voorbeeld ervan moge het volgende dienen uit een brief, dien wij ontvingen uit Rotterdam:

„Mijn installatie is ingericht door een Radio-Ingénieursbureau om hiermede hoofdzakelijk *de muziek* van Holland, Engeland, Frankrijk te hooren, doch eerstens kost het *veel moeite* om het toestel (met 3 spoelen) goed ingesteld te krijgen en dan hoort men de muziek nog maar *zeer zacht*, met allerlei hinderlijke bijgeluiden (*borrelend*). Kan dit van den versterker komen of zijn dit de z.g. luchtstoringen?

„De antenne is op een vrij hoog huis, ca. 20/30 M. hoog opgesteld, 2 draads naast elkaar.

„Kunt u mij nu mededeelen op welke wijze er verbetering in het hooren der muziek te brengen is, door andere combinatie van toestellen, of wel dat de radiomuziek toch nooit goed zuiver door een kamer te hooren is, welk toestel men ook gebruikt? Ik heb er een kleinen Brown loud-speaker bij.”

Hier is een toestel geleverd aan iemand, die blijkbaar verwachtte, dat de hantering *geen moeite* zou kosten. En het is nog wel een inductief toestel, dat men hem in handen heeft gegeven. Luchtstoringen zijn een verschijnsel, van welks ernst en hevigheid hij tot dusver geen voorstelling schijnt te hebben gehad.

Nu is het mogelijk, waar de ontvangst met versterker en luidspreker nog maar zeer zacht wordt genoemd, dat er inderdaad iets aan mankeert en dat de versterker ook mee geborel veroorzaakt. Dan zal de leverancier, als hij deskundig is, er zeker prijs op stellen, dit te verbeteren.

Maar wij vreezen, dat deze kooper ook met 't beste, dat de draadlooze geven kan, teleurgesteld zal blijven. Is hij van de moeilijkheden en bezwaren te voren niet op de hoogte gebracht? Heeft hij zich ook niet eens overtuigd van hetgeen de draadlooze wel en niet kan praestereen?

Zeker is, dat hij niet uit technische liefhebberij tot radio is gekomen, maar enkel om muziek te hooren. Welnu, dan is een grammofoon te prefereren.

Radio-omroep, auteursrecht en belasting.

Naast de critiek van de menschen, die nu eenmaal toch niet zijn tevreden te stellen, de pogingen van duizenden Engelsche amateurs om zich te onttrekken aan medebetaling voor den radio-omroep, de critiek op de regeling door amateurs enerzijds en handelaren anderzijds, de klachten der organisators omtrent onvoldoende geldelijk gewin, komen nu nog een paar kwesties de Britsche

omroepverenootschap het leven zuur maken.

Daar is de gemeentelijke fiscus in sommige Engelsche steden, die van een café dat zich een toestel en luidspreeker aanschafte, de belasting gaat eischen voor een vergunning, zooals anders voor een strijke noodig is.

En dan zijn daar de directeuren van schouwburgen en concertzalen en de kunstenaars, die auteursrecht willen heffen.

De uitgevers van muziek en de uitvoerende artisten beweren dat deze snel veld winnende praktijk om den menschen thuis concerten te „leveren“ een inbreuk op de auteurswet vormt. Muziek is in Engeland pas na 50 jaar vrij en er zijn uitgevers en artisten, die dus alleen muziek, welke een halve eeuw oud is, voor draadloze verspreiding in aanmerking willen laten komen!

Een vergadering tusschen directeuren van ontspanningsgelegenheden en vertegenwoordigers van de omroepverenootschap is geëindigd zonder dat men tot overeenstemming is kunnen komen.

Intusschen staat de pers vol met verklaringen van bekende personen.

Sir Landon Ronald, de bekende Engelsche componist en dirigent, zegt in de Evening Standard dat het draadloos ontvangtoestel een verbaazingwekkende uitvinding is. „Ik heb er zelf een“, vervolgt hij, „en ik geniet van de voordeelen die het geeft, maar als concertgeveer en als werkzaam beroepsmusicus kan ik natuurlijk niet anders dan met ongerustheid het ontzaglijke succes beschouwen, dat elk concert van de omroepverenootschap heeft, wanneer zij praestaties van bekende kunstenaars vooraf heeft aangekondigd.

„Ik wil twee vragen stellen: waarom mag de omroepverenootschap concerten geven, vrij van vermakkelijheidsbelasting, terwijl ik, wanneer ik er een geef, belasting moet betalen? Waarom moeten gramophon-maatschappijen enz. een recht betalen, wanneer een van mijn liederen gezongen of gespeeld wordt, terwijl de omroepverenootschap ze elken avond gebruikt, zonder dat ik er een halven stuiver voordeel bij heb?“

Opera's door 2 L O.

De heer J. v. d. Berg te Honselersdijk meldt ons, dat 2 L O weder opera's zal uitzenden op 23 Mei, 30 Mei, 1 Juni en 2 Juni (op den laatsten datum Cavaleria en Paljas). Begin telkens 7.20 of 7.35 Amst. tijd. In deze maand komen ook nog 3 opera avonden op vroegere da-

tums, die echter niet precies werden opgenomen. Op die avonden worden gegeven Faust (vermoedelijk Zaterdag a.s.), Aida en Tooverfluit.

Radio-Concerten.

Programma van Zaterdag 12 Mei te geven door het station PCMM — Middelraad — IJmuiden — op een golfte van 1050 meter, van 8.30—10 uur n.m. Viool de heer E. Tol. Piano de heer J. Raman. 1. Cavatina van J. Raff. 2. Serenata van G. Braga. 3. Schlummerlied van R. Schumann. 4. Bercucca van Jocelijn. 5. Adagio pathetique van Beethoven. 6. Serenata van Tosselli, afgewisseld door gramfoonmuziek.

Programma van Zondag 13 Mei van 3.20—6 uur n.m. door het radiostation P C G V van de N.V. Nederlandsche Radio-Industrie, den Haag. 1. Marsch Grillenbanner, Komzak. 2. Overture Zampa, Herold. 3. Wals Romantique, Max Heinecke. 4. Potpourri Was jeder singt, Gilbert. 5. Selectie Rigoletto, Tavan. 6. Wals Fleurs de Paris, Wallner. 7. Cello-Solo Litaneë, Schubert. 8. Trio Le Vaisseau Fantôme, Wagner. 9. Eine kleine Nachtmusik, Mozart. 10. Cello-Solo Kirchen Arie, Stradella. 11. Johnny, Haagman. 12. Marsch Militair, Schubert. Deze orchestnummers worden afgewisseld door pathé- of gramfoon.

Vonkjes uit de Radiowerld.

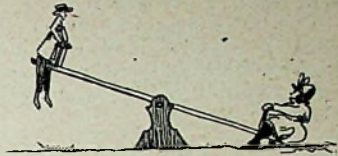
Tusschen Rotterdam en het Radio Station Sambeek is eene telegrafische verbinding tot stand gebracht; evenzoo tusschen 's-Gravenhage en het Radio Station Kootwijk.

De telegramtarieven naar de Verenigde Staten van Amerika via Radio-France zijn door de draadloze telegraafmaatschappij Radio France weer verlaagd en wel van 3 fr. 15 tot papier 2 fr. 70 per woord voor New-York.

Het Departement van Marine in Canada heeft aan de Marconi-maatschappij vergunning verleend voor de oprichting van een groot draadloos telegraafstation te Vancouver. Het station zal met Australië, Japan en Westelijk Europa telegrammen kunnen wisselen.

Volgens *The Electrician* is in Engeland een groote verslapping ingetreden in den in de laatste maanden door den omroep zoo opgedreven verkoop van radiotoestellen. Het blad

DRAADLOOZE CARICATUREN.

schrijft deze slapte enkel toe aan de verschillende kwesties over den omroep en het geschrijf in de pers daarover.

Radio-Rebus No. 3.

Aangezien wegens den Hemelvaartsdag „Radio Expres“ vroeger dan gewoonlijk moest worden afgedrukt en de inzending van rebusoplossingen tot Woensdag 9 dezer openstond, zal de uitslag van den rebuswedstrijd eerst in het volgend nummer worden medegedeeld.

Vereenigingsnieuws.

Afdeling „Den Haag“.

Voor de Afd. „Den Haag“ houdt de heer 'r. A. H. de Voogt a.s. Zaterdag een lezing over het onderwerp „Meetmethode voor de versterking van lampen“. Convocaties zijn aan de leden der Afd. verzonden.

Afdeling Rotterdam.

Den 4en Mei l.l. hield de Afd. Rotterdam in het Gebouw van de Technische Scheepvaart-Club een ledenvergadering. De reorganisatie-plannen van het nieuwe Bestuur vonden algemeene instemming. Zoö mogelijk zal aan deze plannen uitvoering worden gegeven begin September a.s. Tot zoolang zal elke maand een Club-avond worden gehouden. Plaats, datum en uur van samenkomst zal telkens in Radio-Expres worden bekend gemaakt. De leden van de Afd. Rotterdam worden er bij deze op attent gemaakt, dat zij hun contributie kunnen voldoen door te storten op het Gironummer van den Penningmeester, zijnde No. 101846.

Vragenrubriek.

Andijk.

F. de B. — Hoogfrequentversterking is dienstig om zeer verwijderde, op 1 lamp moeilijk hoorbare stations tot hoorbaarheid op te halen. Laagfrequentversterking geeft meer eindgeluid van reeds met 1 lamp hoorbare stations. Tot en met 3 lampen

laagfrequent geeft elke lamp meer ook behoorlijke versterking.

Het weerstandje in fig. 91 Dr. Am. Stat. is ongeveer 1 Ohm. In deze Telefunkschakeling moet elke lamp haar eigen afzonderlijke weerstanden hebben.

Rotterdam.

J. St. — Als u een draaicond. heeft van $\frac{1}{1000}$ en een van de helft daarvan, zal het van uw antenne aftangen of u den kleinsten dan wel den grootsten het best in de primaire kunt gebruiken. De kleinste cond.-parallel op de primaire spoel zal u wel het gemakkelijkst blijken. Dan blijft de groote voor de secundaire.

F. Sch. — Het door u gezonden schema is voor gelijkrichten van wisselstroom bruikbaar. Als electrolyt is ammonium-carbonaat beter. De positieve stroom, die naar + accu moet worden gevoerd, treedt uit aan het aluminium; dus bij F en niet bij G. De aansluiting van het wisselstroom-net doet er niet toe.

G. A. E. K. — Een toestel gebouwd volgens fig. 67 (= fig. 66) „Draadl. Amateurstation” is op eenvoudige wijze voor kristalontvangst in te richten door op de plaats van de hoogspanningsbatterij een kristaldetector te schakelen en de plaat van de lamp te verbinden met den roostercondensator aan die zijde waar deze tevens aan de secundaire spoel is verbonden. De lamp blijft daarbij in het toestel, terwijl hoogsp. batterij en accu natuurlijk niet gebruikt worden. De terugkoppelspoel kan worden verwijderd en het steekcontact daarvan worden kortgesloten. Overigens blijven alle bestaande verbindingen bestaan.

L. H. P. de G. — Wij begrijpen uw vraag niet goed. Wij vermoeden toch dat u bij 3 lampen, allen voor 4 Volt, ook een 4-Volts-accu gebruikt. De weerstand is dan alleen noodig voor het inschakelen der lampen en moet tijdens het ontvangen geheel kortgesloten worden, daar de lampen anders niet de volle spanning krijgen.

Amsterdam.

J. A. O. — Als u van inductieve op directe koppeling overgaat, voegt de antennecapaciteit zich bij die van uw parallelcondensator en dan kan het toestel reeds bij gedeeltelijk indraaien van den condensator afslaan. Bij directe schakeling genereert seriecondensator steeds beter. Het station, dat u enkel met terugkoppelspoel ontving, zal wel vlak bij u in de buurt

WEDSTRIJD

voor het aanwerven

van Abonné's.

Wij herinneren dat de termijn voor inzending tot en met 15 Mei a.s. is opengesteld.

Voor nadere bijzonderheden verwijzen wij naar de uitgebreide aankondiging voorkomende in Nr. 8 en 9 van ons blad.

De Directie van „Radio-Expres”,
Laan van Meerdervoort 30, Den Haag.

zijn. Lees over telefonie-ontvangst overigens onze artikelen.

Winkel.

F. L. O. — Een zeshoekig raam is bruikbaar. Bij oppervlak van 5 M.² zullen ongeveer 10 windingen (op flinken afstand van elkaar) voldoende zijn om met een koppelspoel erbij 2600 meter te halen, terwijl voor de Engelsche telefonie wel niet meer dan 2 windingen zullen zijn te gebruiken, tenzij u de koppelspoel parallel schakelt. Zelfinductie parallel op antenne draden kan niet veel effect hebben.

Kampen.

C. J. B. — De omroep wordt tijdelijk met minder energie gegeven, doordat een der hoogspanningsmachines defect en in reparatie is.

F. — Een staatje met de voor verschillende golflengten benoedigde spoelen werd in R.-E. No. 10 opgenomen. U heeft dan alleen de primaire en terugkoppelspoelen noodig. Uw condensator is goed.

Schiedam.

B. J. — Uit uw schrijven maken wij op, dat u nog niet al te goed kunt afstemmen. Voor goede ontvangst der Engelsche stations is eenige routine noodzakelijk.

Wat er aan uw toestel mankeert kunnen wij zoo maar niet zeggen. Het ruischen bij versterkte ontvangst kan

ontstaan door gebruik van een minder goeden versterker.

Kan het station dat u Dinsdagavond gehoord heeft niet PCUU in den Haag geweest zijn? Het komt wel voor, dat men twee stations gelijktijdig hoort, b.v. doordat een station dat op een bepaalde golf werkt, ook op een kleinere golf weer door komt.

Alkmaar.

G. L. P. — Wanneer uw ontvangst plotseling zwakker is geworden en u werkelijk alle onderdelen van uw toestel heeft uitgewisseld, zonder een fout te vinden kan de oorzaak o. i. alleen nog in de telefoon of antenne liggen. Onderzoek u dat nog eens.

Oudenbosch.

H. M. — De transformatieverhoudingen van den door u bedoelden Roger-transformator zijn ons niet bekend.

P. en R. duiden de primaire en secundaire wikkeling aan, maar aangezien het een telefoontransformator zal zijn, zal hier primair de wikkeling niet grootsten weerstand wezen.

Uw schema is goed. De hoogspanningsbatterij mag voor beide lampen verschillend afgetakt worden. Leest u op pag. 134 Dr. A. St. nog eens één regel verder, dan zult u zien dat het toch wél gaat.

Bij gebruik van 2 accu's moet ook

de tweede accu aan de hoogspanningsbatterij verbonden worden.

Voor R₂ in den versterker heeft u geen roostercondensator noodig.

De muziek van Königswusterhausen wordt niet altijd gegeven.

Breda.

D. J. I. — De versterker kan op de door u aangegeven wijze worden ingebouwd. U vindt uw geheele schema, behalve den primairen kring, terug in fig. 95 Draadl. Amateurstation.

Gloeidraad- en anodespanning zijn geheel afhankelijk van de lampen welke u gebruikt.

Voor de toeleverleidingen naar uw accu moet u liever geen draad onder 1 m.M. nemen. De overige verbindingen kunnen met dunner draad gemaakt worden.

De aftakkingen behoeven niet beslist gesoldeerd te worden, als u maar zorgt voor schoone contacten.

De nabijheid van een lichtleiding kan, indien het wisselstroom is, een gebrom veroorzaken. Van de telefoon zult u geen last hebben.

Men kan iets op eboniet vastzetten zonder een gat door en door te boren door een schroef te gebruiken welke korter is, dan de dikte der ebonieten plaat.

Antenne- en aardgeleiding laat men bij voorkeur niet over eenigen afstand parallel loopen, daar dit een capaciteit kan veroorzaken welke voor de ontvangst van korte golven nadeelig is.

De hoogsp. rechts op fig. 95 is in uw schema niet noodig.

Leerdam.

A. D. v. G. — Volledige schema's

voor toestellen met honinggraatspoelen vindt u in „Het Draadloos Amateurstation" door J. Corver.

Wageningen.

A. O. v. d. S. — In fig. 97 Draadl. Amateurstation vindt u niet de afzonderlijke condensator over de telefoon, doch alleen één condensator gezamenlijk over telefoon en hoogsp. batterij.

Dubbelroosterlampen genereeren over het algemeen gemakkelijker dan lampen met slechts één rooster.

Bij laagvacuum-lampen moet de anodespanning nauwkeurig ingesteld worden. Hoogvacuum-lampen behoeven meer anodespanning dan laagvacuumlampen en worden bij voorkeur gebruikt in schema's met meer dan één lamp.

Zijn uw accu en hoogsp. batterij wel in orde?

Haaren.

J. v. d. H. — U kunt voor fijnregeling volstaan met een kleinen variabelen condensator *parallel* op den gewonen second. condensator te schakelen.

U kunt door toepassing van regelweerstand lampen van verschillende spanning op één accu laten branden. Zie b.v. het schema in de vragenrubriek van R.-E. no. 9.

Lonneker.

G. G. te C. — Dat sommige tonen der muziek niet goed overkomen kan aan de microfoon van den zender liggen.

Toepassing van laagfrequentversterking geeft in vele gevallen de meeste voldoening.

Het door u gehoorde station zal

een Duitsch telefoniestation geweest zijn, dat proefnemingen deed.

Gorinchem.

P. J. S. — Het was beter geweest, indien u in beide kringen gelijke condensatoren hadt gebruikt. Nu u eenmaal verschillende condensatoren heeft, doet het er niet veel toe waar de groote en waar de kleine is geschakeld. Het meetbereik van de kring waarin de kleine condensator is geschakeld is natuurlijk kleiner dan normaal. U zult dan in die kring ook voor goede afstemming in vele gevallen een grootere spoel moeten opnemen dan bij gebruik van 2 grootere condensatoren (0.001 m.f.).

Een aantal beantwoordingen van vragen moesten wegens gebrek aan plaatsruimte worden aangehouden.

KLEINE ADVERTENTIES.

(uitsluitend onder letters; firmanamen mogen er niet in voorkomen).

Prijs 1—5 regels f 1.50; elke regel meer 30 cent, alles bij vooruitbetaling.

Te koop:

Glijspoelontvanger. Prima ontvangst. 30 X 9 c.M. (diam.) eikenhouten kist. 2 var. condens. Prijs f 30.—

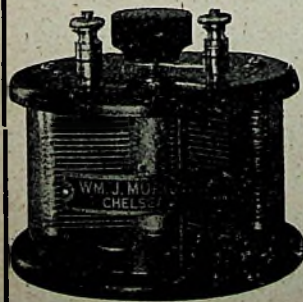
Brieven onder R. E. 38 bureau van dit blad.

Aangeboden Nieuwe **Kleine Browns** luidspreker f 30.— Een **Telefoon-2 lamps** versterker met lampen f 18.— Beide samen voor f 45.— franco.

Brieven onder R. E. 39, bureau van dit blad.

**Radio Technisch Bureau
HERM. VERSEVELDT.**

Hugo de Grootstraat 98 en 100, Den Haag.
Tel. M. 4969.

„MURDOCK" condensator 0.001 m.f. volgens afbeelding f 13.—

Alle „Murdock" Artikelen.

„Philips" Ontvanglampen f 7.50.

„Heussen" Ontvanglampen f 6.—

„Heussen" Dubbelroosterlampen f 10.—
Prijscourant gratis.

Vraagt Uwen leverancier:

MURDOCK CONDENSATORS voor tafelmontage

MURDOCK CONDENSATORS voor inbouw

MURDOCK TELEFOONS, 2000 en 3000 ohms

MURDOCK GLOEIDRAADWEERSTANDEN voor inbouw
Indien ter plaatse niet verkrijgbaar, schrijf dan onder vermelding van het adres van Uwen radio-leverancier, direct aan den importeur:

A. A. POSTHUMUS,
HEERENGRACHT 545—549,
AMSTERDAM.

(Levering geschiedt uitsluitend via den handel.)

NED. RADIOMAATSCHAPPIJ „SECO”
NASSAU OUWERKERKSTRAAT 3. - Tel. H 513.
DEN HAAG.

Zwevingstoestellen

MET

„Balance Erreger”

(ZONDER TERUGKOPPELING)

system Schrack Weenen

compleet met lampen, variabele condensator,
 en houder voor honigraatspoelen.

Prijs f 90.—.

Wij demonstreeren

gedurende de Zomerfeesten elken avond in Gebouw
 „Concordia” te Bussum, met de meest moderne

Ontvangtoestellen, Luidsprekers, Versterkers, enz.,

en toonen U onze collectie onderdeelen voor zelf-
 samenstellen.

Komt ook U eens luisteren en zien in ons

Radio Huis?

Gooisch Bureau voor Electriciteit

FIRMA H. MULDER,

Veerstraat 13 -- Tel. 640 -- Bussum.

RADIO-ELECTRO TECHN. BUREAU
VAN SANTEN & SCHILLING
ZWARTJANSTRAAT 69 - ROTTERDAM.

Wij leveren onze toestellen aan verschillende
 groote ondernemingen. Waarom niet aan U?

1 lampstoestellen met lamp (Philips), 8 spoelen,
 accu, spanningsbatterij en telefoon . . . f 125.—

2 lampstoestellen als boven met 1 lamp l. fr.
 versterking f 150.—

3 lamps als boven met 1 lamp hoog 1 detector
 en 1 laag frequent f 175.—

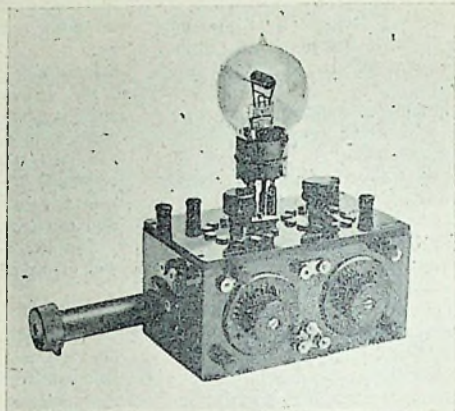
Desgewenscht ook 1 detector en 2 laag frequent.

5 jaar garantie. Handelaren korting.

Tevredenheidsbetuigingen ter inzage.

SMITH & HOOGHOUTD.

KEIZERSGRACHT 6. Tel. C. 4163.
— AMSTERDAM. —

MICRODION

(Afmetingen 15 × 9 × 8 cM.)

EENLAMPONTVANGER

voor alle golven met 2 Variable Condensatoren en terug-
 koppeling.

Door eenvoudig vast- en losdraaien van knopjes zijn 26
 schakelingen mogelijk.

Uitvoerige verklaring met schema's wordt bijgevoegd.

Prijs compleet met S. F. R.-lamp f 95.—

Prijs compleet met S. F. R.-lamp, accu, anode-
 batterij en Brown-telefoon type „F” f 135.—

UIT VOORRAAD LEVERBAAR.

VERSCHENEN:

VRAGEN EN ANTWOORDEN
OVER RADIOTELEGRAFIE
 (TECHNIEK)

ten behoeve van **Candidaat Radio-telegrafisten**

DOOR

G. EMMERIK.

Prijs f 2.50

Alom bij den Boekhandel verkrijgbaar en tegen
 inzending van het bedrag bij den Uitgever

N. VEENSTRA,

LAAN VAN MEERDERVOORT 30, DEN HAAG.